

Ние работихме с татко ми примитивно, но наследих занаята.
Нако, 1947, Петричко

Роден съм в село Никудин, 47-а година, 18 януари. Тогава живота беше много тежък. Ние сме 8 членно семейство – 4 братя и 4 сестри. Майка ми когато е починала, аз не я помня, а след мене са четири деца. Баша ни ни е изгледал, без да се жени, с един чук и една наковалня. Много авторитетен човек и изключително труден беше живота. Тогава нямаше фурни като сега, да вземеш да купиш хляб. Имаше селски фурни в които се печеше хляба в селото и жените се редяха една по една, всяка седмица да ни правят хляб и да ни изгледат. Изгледа ни нашия баща...доволни сме. Обаче, аз дойдох 66та година в град Петрич. Започнах работа към съвета. Тогава също нямаше работа както сега. Молиш се там да изкоповош улиците, нямаше машини, ръчно поставяхме бордюри. Изравнявахме улиците...за колко...за 60 стотинки. Същият живот е и сега в момента...както живеехме тогава. Но с течение на времето живота се подобри много. Започнахме да работим в ТКЗСто. Ожених се аз тука, в град Петрич. Жената беше звеноводка. Работеше и тя в ТКЗС-то. Оттам като изкара, стана прислужничка. Аз работех в Пътно управление. Живота после ми протичаше много добре, много красиво...но тя почина. Ожених се за втора жена. Също живях много хубаво. Имам добри деца...добро семейство, а също и те си имат добри деца и добро семейство и т.н. Но живота тече така неусетно...отслабваш, ослепяваш и оглупяваш...докато можеш...живей го.

Животът е много тежък в момента...тежко и горко на тези деца. С течение на време тук имахме училище с 24 души учители, начело с Кирил Златков – директор. Той ме избра като съветник и ме предложи на квартала тука. Тук беше целия квартал...циганите бяха на една чешма. На една чешма ...целия квартал – пиене...пране...това беше ужас. Аз започнах като съветник да изпълнявам работа и да отговарям за ромите. Отидох...Атанас Божанин беше главен инженер в Съвета и работех с него. Прекарахме водопровод, направихме две-три улици. Тук освен полиция, МВР беше тогава и линейки,

друг не влизаше. В нашто училище две години работиха тия 24 души учители. Работиха две години за да могат циганските деца да научат български литературен език. Никой не се обърна да им благодари на тези хора – от града, от правителството, от управата. А ги имаха за цигански учители. После един квартален попадна при нас – Иван Дончев. Хванахме се ръка за ръка с него...линейка не може да влезе...родилките раждат по улиците. Направихме улици двамата. Извикахме и Божаниин – главния инженер. Тогава поехме човека...прекарахме водопровод...направихме улици. А тук, този квартал беше страшна картина. Сега е още по-страшна. Тогава за един ден го привикам като общественик, ако не работи давам му срок 24 часа да ми докара бележка къде се е хванал на работа. Сега и честните и трудолюбиви хора станаха крадци по принуда, защото като се съмне няма откъде да се изкара елементарното – да се вземат два хляба днеска. Действително се краде...развързаха ръцете на мафията и цялата полиция работи с мафията. Никой не оправдава вече, че си циганин или българин. Това е тежката картина на ромите от този квартал. Аз не бях влизал в него десет-петнайсет години. Завчера влязох така по работа и аз просто се изплаших. Аз работих тук, тук бях и прокурор, и съдия, началник, милиция, всичко, проблемите аз ги решавах. Този път като влязох...като видях тоя народ...какво е това племе...по-голямо от Кърналово населено...Тук идват само за изборите...дават им по 5 – 10 лева за гласуване. След това никой не ги поглежда...кой откъде е и за какво...за нищо.

Работихме тютюн. И сега взехме да работим тютюн пак. Няма какво друго да работим...480 кила предавам в Първомай – 43 кила платимо и 420 кила неплатимо. Направете си сметка как живее този народ...ромите са страшно нещо...чупят на хората вили и в кащи влизат. А някои влизат и си правят богатство, не само за хляба и богатство си правят от това. Видяхме управляя...от БСП...от СДС...докарахме и един цар, който е роден в България, но не е българин. Той си гледа за себе си...и докара неговите синове в България и правилно се изказа потевизора, че за 800 дни ще оправи България, а за 800

дни взе това което му трябва на него – планините и нивите. Това, което баща му и дядо му навремето са откраднали, той дойде днес да си го осигури. А ние, българите, всички помислихме, че за 800 дни ще оправи България. И се излагаме... Но повече няма да повторим тази грешка.

Аз напуснах село Никудин на 17 години. Работих в селото...в махалата...татко ме прати ковач през ТКЗСто. Той взимаше 90 лева заплата, аз вземах 70 лева, но живеехме много спокойно. Хората бяха задружни...единни по селата, а днес този народ...как живее...това е страшна картина...брат с брат...сестра със сестра не се искат. За какво се мразят? Народът се изроди...вече рожба няма. Бях в село Добрилки преди преди един месец...от 20 години не помнят да се е родило дете в селото. И как да живее този народ? Какво е това чудо? През турско не помня...не се говори болници и училища да са затворени. От стари хора съм слушал, имаше един дядо Дафчо в нашето село, който умря на 115 години и той говореше че през турско са учили по цял ден...на камък са пишели...един учител в две села – в Сапарево днеска, утре в Никудин. И това хората...какво нещо е било...А днес, училища направени да се бутат, да се затварят болници...готови да се бутат... това е страшно нещо. Това не е било през турско, което днес този народ го преживява. И докъде ще стигнем? Гледам, действително няма работа, ама излез към “Яворите”, кафенетата са пълни и препълнени..., а полето пустеещо. Как да го кажем този живот...как да идкаме тая младеж да е възпитана...да работи и да се труди? Всеки мислинавън да отиде и да докара пари...отиват навънка, а се връщат с бели очи. Днеска, имам случай, едно момче в Италия е с жена му и ми разправя: “Един ден работа, десет дена не работиш...това, което го изкараш за един ден и после пак спиш като куче и кучешки живот мизеруваш.” Има някои навънка...погаждат, но кой да ги поеме...тогава – да, но такива като нас да тръгнат ...с посешка тояга и с просешка торба да просят – няма живот, навън! Затова не знам, докъде ще се стигне и как ще бъде този живот в България...тук при нас. Народа е важно, че се изроди...няма вече народ...училищата...Навремето, нас ни връщаха от 5 километра, да кажем на

стария човек “добър ден”, а днеска като говеда...Аз имам внуци...това, не могат да бъдат ученици...това, не може да бъде възпитание. В училище, ако един учител, удари едно дете, бащата и майката ще отидат и ще пребият учителя. Това не е било никога...вместо да възпитават децата си да бъдат под режим...да имат страх, те слагат на учителя вината. Това не е било никога...

Родих три деца – една дъщеря и двама сина. На двамата сина предписах по един етаж. Успях, направих им по един етаж поне да не са отвънка...да не станат за смях пред хората. Дъщерята е женена отделно и тя си има къща...имам внуци и правнук. Доволен съм от живота, но не виждам, как ще живеят те. В момента, аз мизерувам повече от тях, като ги гледам, как живеят мизерно...без работа. Работата държи човека...това е много важно. Принуждават се да ходят в Гърция децата...да ходят измежари на гърка...за да могат да изкарат парче хляб. Имаме случай миналата година...отиде снахата и сина...и какво стана...гърко не им плаща...взел им паспортите и ги кара през ноща да работят от 2 часа до 10 часа вечерта...гладни, вода не им дава...електричество не им пуска. Успели са по някакъв начин и са си взели паспортите и си дойдоха гола главички. Това ли трябва да е нашия живот? За това ли сме мечтали, ние бащите?

Аз съм по професия – ковач, наследен занаят от працядо, дядо, татко и аз. В нашето поколение много добри майстори бяха татко ми и чичо ми. Те бяха професори в занаята. В това поколение, младото, не виждам такъв дух...да поеме след моята смърт. И сме известни тук в Петричка област и съм доволен от работата. Работих към Пътно управление като ковач 13 години. Взимах по 120 лева щат. Работех и частно у дома...преживявахме. Сега продължавам занаята...работя го...сега има електромотори, има бормашини и водният комин ни е на ток. Но нямат мерак децата, два сина имам...нямат мерак за работа. Какъв е тоя дух у това поколение, младо? И затова не водя такава статистика, че ние как сме живели мизерно – без ток, без тия машини и съм го наследил занаята. А днеска, този занаят с тия машини, с тая техника и да нямат дух, да нямат желание...това е...аз не виждам, как ще се живее. Ние

работихме с татко ми примитивно, но наследих занаята. Бяхме четирима братя, но го наследих само аз. Но те сега съжеляват. Аз няма да стана чорбаджия никога, но и гладен няма да съм...да ходя по улиците и по сметищата. Друго е да ти кажат “майсторе”, а друго е да ти кажат “тръгнал е да краде и да ходи по сметищата”. Това е много важно...и е важно за нашто поколение, защото поколението от Никудин са майстори и навремето са работили ръчно и са били прочути и известни хора. Наследих занаята от татко ми и преди да почине моя баща ми каза най-голямата важност в занаята. На Йорданов ден в дванадесет и петнадесет часа почина и от 11 до 12 ми прави моабет и ми каза много важни неща, които не съм ги знаел. Аз ги наследих...това е.